

SAVAITRAŠTIS LEIDŽIAMAS SU LAIKRAŠČIAIS: „Banga“ (Klaipėdos r.), „Mūsų žodis“ (Skuodo r.), „Pajūrio naujienos“ (Kretingos r. ir Palangos m.), „Plungė“ (Plungės r. ir Rietavo sav.), „Santarvė“ (Mažeikių r.), „Telšių žinios“ (Telšių r.).

Bažnyčios bokšte – pirmasis Jurgiui Ambraziejui Pabrėžai skirtas muziejus

► Per Žolinę Kretingos Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčios bokšto aikštelėje buvo atidaryta nauja lankytina vieta – Pranciškonų vienuolyne gyvenusiam ir dirbusiam kunigui, švietėjui, liaudies gydytojui, botanikui Jurgiui Ambraziejui Pabrėžai (1771–1849) skirta ekspozicija-mini muziejus. Jo iniciatoriai ir įkūrėjai – pernai įsteigto Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos labdaros ir paramos fondo atstovai – teigė, kad tai esąs pirmasis ir vienintelis J. A. Pabrėžai skirtas muziejus Lietuvoje.

Irena ŠEŠKEVIČIENĖ
„Pajūrio naujienos“

Išlikę autentiški daiktai

Naująją ekspoziciją aprodė šio fondo atstovės – jo vadovė visuomenininkė Asta Pocienė ir Kretingos muziejaus muziejininkė Jolanta Klietkutė. Skliautuota patalpa su nedideliu langeliu labiau primena vienuolyno erdvę, – juolab kad dėmesį pirmiausia patraukia senas, daugiau kaip šimtmetį skaičiuojantis, pranciškono abitas, sulopytas ir apsiulėtas buvusio jo šeimininko. O pajuodusi mūro siena primena apie bažnyčią prieškariu niokojusius gaisrus.

Į kuklų muziejų, kuris, kaip teigė A. Pocienė ir J. Klietkutė, iš Kretingos pranciškonų vienuolyno, kuriame J. A. Pabrėža praleido 33-jus savo gyvenimo metus, atkeliavo keletas autentiškų jo daiktų – vienuolio klaupatas ir 3 jo paties sukurti darbai, tiksliau – šių kopijos, nes originalai saugomi muziejuje. Viena me paveikslų autorius gana meniškai nutapė šv. Antaną, kitame – Dievo Motiną, o trečiasis – herbariumas, sukurtas iš tų žolynų, kuriuos pats augino, rinko ir tyrinėjo. Iš jų centre sulipdytas ir visiems gyvenimo prasmę primenantis priesakas: „Deivs mata – cziesos biegs – smertis gien – wiesznaste lauks“.

Rodydama klaupatą, J. Klietkutė pasakojo, kad pagal vieną J. A. Pabrėžos mirties versijų, jis ir buvo rastas sukniubęs jame per maldą. Šiandieną ant klaupato – labai simboliška – mažojo lankytojo paliktas išlankstytas popierinis laivelis. „Nieko nėra atsitiktinio: šio ekspozonato nereikėtų lankytojams išbandyti atsiklaupus, gal todėl vaikas ant jo ir padėjo laivelį. Šis laivelis tarsi asocijuojasi su paties J. A. Pabrėžos vienuolišku pasižadėjimu: kai, dirbant Kartenoje, plausiu jam teko keltis per sraunią Miniją pas sergantį vaiką, jis meldė: „Viešpatie, jei liksiu gyvas, pasižadarnauti tau visą gyvenimą“, – legendiniu tapusį J. A. Pabrėžos gyvenimo momentą atskleidė jo biografija ir dvasinio tobulėjimo keliu besidominti J. Klietkutė.

► Iniciatyvos įkurti Jurgio Pabrėžos muziejų Kretingos bažnyčioje, kurioje jis dirbo ilgiausiai – 33-jus metus – ėmėsi kretingiškos Asta Pocienė (dešinėje) ir Jolanta Klietkutė.

Ritos Nagienės nuotr.

Tikisi „apgvyvendinti“ erdvę

Patalpos sienoms jaukumo suteikia iš žolynų nupintas ir dalimis sukabintas 39 m ilgio kilimas – tai žolininkės Danutės Kunčienės dar 2009-aisiais sukurta dovana. O prieš įkuriant muziejų ir tvarkant šią bokšto patalpą surasti daiktai – sidabro auskarai, pakabukai – tapo ir pirmaisiais savotiškais votais.

Tarp eksponatų – ir kraštiečio dailininko Andriaus Seselsko 11 grafikos darbų, kuriais menininkas atspindi J. A. Pabrėžos asmenybę įvairiais jo veiklos aspektais – kunigo, vienuolio, pamokslininko, liaudies gydytojo.

Lentynose – dokumentai ir knygos, naujausia tarp jų – Kretingos pranciškonų vienuolyno bibliotekininkės Nijolės Raudytės ir mokslininko istoriko Arvydo Pacevičiaus parengta knyga „Žemaičių daktaras Faustas“. Kitas įdomus leidinys – jaunojo kretingiško Mykolo Šimkevičiaus parengta knyga „Kaip tėvas Jurgis Ambraziejus Pabrėža gydė žemaičius Dievo žodžiu ir žolelėmis“ pagal kunigo Juliaus Sasnausko tekstus.

„Įsteigęs šią kamerinę erdvę,

J. A. Pabrėžos atminimas, tikimės, „apsigyvens“: čia galės rinktis, bendrauti visi, kam brangus šio iškilaus tautos žmogaus paveldas – žolininkai, biologai, mokytojai, kultūros atstovai, poetai. Tikimės čia vyksiant kūrybos, maldos, muzikos vakarus, bendrystės popietes“, – viltingai kalbėjo pašnekovės. Ateityje čia ketinama interaktyviai pateikti J. A. Pabrėžos herbariumų, rankraščių ekspozicijas, rengti filmų peržiūras.

Muziejus – darbų tęstinumo rezultatas

Darbų pagreitį įgaunančio J. A. Pabrėžos labdaros ir paramos fondo iniciatorė A. Pocienė pasakojo, kad mintis įkurti visuomeninę organizaciją, besirūpinančią J. A. Pabrėžos palikimo išsaugojimu ir puoselėjimu, kilo po to, kai 2021-aisiais buvo minimi LR Seimo paskelbti J. A. Pabrėžos metai, ta proga Kretingoje buvo surengta mokslinė konferencija, vyko kitokie renginiai, tad norėjosi pradėti veiklą tęsti toliau.

„Pamatėme, kiek visokių renginių, skirtų šiai spalvingai ir daugiabriaunei asmenybei ir jo

veiklai buvo surengta visoje Lietuvoje, kiek parodyta iniciatyvų. Sukurtas per Lietuvą – tas vietoves, kurios mena J. A. Pabrėžos gyvenimo ir veiklos momentus – vedantis istorinis J. A. Pabrėžos kelias. O dar anksčiau, 2019-aisiais, į UNESCO paveldo registrą, vienuolyno bibliotekininkės N. Raudytės rūpesčiu, įtraukta Kretingoje veikusi Neformalioji lituanistinė mokykla ir jos dokumentai. Tad kartu su J. Klietkute pagalvojome, kaip būtų puiku visa tai sujungti ir pratęsti veiklas dėl Lietuvai svarbaus žmogaus J. A. Pabrėžos atminimo puoselėjimo“, – kalbėjo A. Pocienė.

Beje, yra pradėti rinkti dokumentai, žmonių atmintyje išlikę liudijimai dėl J. A. Pabrėžos, palaidoto Kretingos senosiose kapinėse, beatifikacijos.

Atminimas – šešiose parapijose

Šiais metais J. Klietkutė išvien su broliais pranciškonais 6 Žemaitijos parapijose, kuriose dirbo J. A. Pabrėža, – Kartenos, Raudėnų, Tverų, Šiluvos, Lenkimų, Varnių – rengia mokslines konferencijas.

Bažnyčios bokšte – pirmasis Jurgiui Ambraziejui Pabrėžai skirtas muziejus

[Atkelta iš 7 p.]

„Norime parodyti, koks J. A. Pabrėža buvo kuklus ir nuolankus, tačiau nepaprastas žmogus“, – sakė J. A. Pabrėžos dvasinio tobulėjimo pasiryžimus, kuriuos jis rašė kaip asmeninį dienoraštį, studijuojanti J. Klietkutė.

A. Pocienė tikino, kad fondas siekia įsteigti vardinę J. A. Pabrėžos premiją, kuria paskatintų jaunuosius Kretingos krašto kūrėjus, iniciatyvius mokinius, savo darbais garsinančius tas veiklos kryptis, kuriose reiškėsi mokslininkas botanikas, kunigas, kalbininkas J. A. Pabrėža.

„Mieste yra Jurgio Pabrėžos universitetinė gimnazija – šios mokiniai dalyvauja įvairiuose konkursuose, todėl norėtusi skatinti jų kūrybiškumą, žinias ir iniciatyvą. Vėliau galbūt pavyktų įsteigti panašią premiją ir Kretingos akademiniam jaunimui, garsinančiam Jurgio Pabrėžos vardą“, – kalbėjo A. Pocienė.

► Jurgio Pabrėžos maldos klauptas

Ritos Nagienės nuotr.